T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 13.11.2026
Sayı : 2060

10/5107

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye'de diyetisyenlerin kamu ve özel sektörde yaşadığı istihdam sorunlarının, mesleki görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin yasal düzenleme ihtiyacının, bağımsız meslek kanunu ve meslek örgütlenmesi taleplerinin, sağlık ve toplu beslenme kuruluşlarındaki diyetisyen ihtiyacının, artan obezite, yetersiz ve dengesiz beslenme ile beslenmeye bağlı kronik hastalıkların toplum sağlığı üzerindeki etkilerinin; denetimsiz zayıflama ürünleri, yetkisiz beslenme danışmanlığı ve toplu beslenme hizmetlerindeki eksikliklerin bütün yönleriyle araştırılması, toplumun bilimsel ve güvenilir beslenme hizmetlerine erişiminin güçlendirilmesi ve diyetisyenlerin eğitimlerine uygun, güvenceli ve liyakate dayalı istihdamını sağlayacak kalıcı politikaların geliştirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasını arz ve teklif ederim. 09.11.2026

Op. Dr. Ali KARAOBA

Uşak Milletvekili

GEREKÇE

Sağlıklı ve dengeli beslenme, bireylerin yaşam kalitesinin artırılmasının, hastalıkların önlenmesinin, çocukların sağlıklı gelişiminin ve toplum sağlığının korunmasının temel unsurlarından biridir. Günümüzde yanlış beslenme alışkanlıkları, ekonomik nedenlerle sağlıklı gıdaya erişimde yaşanan güçlükler, obezite, diyabet, kalp ve damar hastalıkları ile yetersiz beslenmeye bağlı sağlık sorunları, beslenme politikalarını yalnızca bireysel tercihlerle açıklanamayacak kadar önemli bir kamu sağlığı meselesi haline getirmiştir. Buna rağmen ülkemizde diyetisyenlerin istihdamı, mesleki görev ve yetkileri, çalışma alanları ve meslek örgütlenmesine ilişkin sorunlar devam etmektedir.

Dünya Sağlık Örgütünün Ekim 2026 tarihinde yayımladığı verilere göre, 2024 yılında dünya genelinde yaklaşık 1,1 milyar insan obeziteyle yaşamaktadır. Aynı yıl 18 yaş ve üzerindeki yaklaşık 2,6 milyar yetişkin fazla kilolu olup bunların 940 milyonu obezite sınırları içerisindedir. Dünya genelinde yetişkinlerde obezite sıklığı 1990 yılından bu yana iki kattan fazla artmıştır. DSÖ'nün Avrupa Bölgesine ilişkin verileri ise yetişkinlerin yaklaşık yüzde 60'ının fazla kilolu veya obez olduğunu, okul çağındaki her üç çocuktan birinin de fazla kiloluluk veya obezite sorunu yaşadığını ortaya koymaktadır. Bu tablo, beslenme sorunlarının yalnızca Türkiye'nin değil, bütün dünyanın çözüm üretmek zorunda olduğu önemli halk sağlığı sorunlarından biri olduğunu göstermektedir.

Türkiye'de de dünyadaki sorunlara benzer büyük bir sorun yaşanmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumunun 2025 Türkiye Sağlık Araştırması sonuçlarına göre, 15 yaş ve üzerindeki bireylerde obezite oranı 2022 yılında yüzde 20,2 iken 2025 yılında yüzde 21,8'e yükselmiştir. Obezite oranı kadınlarda yüzde 24,8, erkeklerde yüzde 18,7 olarak belirlenmiştir. Aynı araştırmada obezite öncesi olarak sınıflandırılan bireylerin oranı kadınlarda yüzde 32,2, erkeklerde yüzde 43,1'dir. Bu veriler, ülkemizde sağlıklı beslenme hizmetlerinin yaygınlaştırılmasının, koruyucu sağlık politikalarının güçlendirilmesinin ve diyetisyenlerin sağlık sistemi içerisinde daha etkin değerlendirilmesinin önemini ortaya koymaktadır.

Beslenme sorunları yalnızca aşırı kilo ve obeziteden ibaret değildir. Yetersiz beslenme, vitamin ve mineral eksiklikleri, çocuklarda büyüme ve gelişme gerilikleri, gebelikte beslenme sorunları ve yaşlılarda beslenme yetersizliği de ciddi sağlık riskleri oluşturmaktadır. UNICEF, Dünya Sağlık Örgütü ve Dünya Bankasının ortak tahminlerine göre 2024 yılında dünya genelinde beş yaş altındaki yaklaşık 150 milyon çocuk bodurluk, 42,8 milyon çocuk ise akut beslenme yetersizliği sorunu yaşamıştır. Bu nedenle diyetisyenlik hizmetleri yalnızca kilo kontrolüne indirgenmemeli; anne ve çocuk sağlığı, kronik hastalıkların önlenmesi, hastalık durumlarında tıbbi beslenme tedavisi, yaşlı sağlığı ve toplum temelli koruyucu sağlık hizmetleri içerisinde bütüncül biçimde değerlendirilmelidir.

Türkiye'de beslenme ve diyetetik bölümlerinden mezun olan çok sayıda genç, kamu kurumlarında yeterli kadro açılmaması nedeniyle istihdam sorunu yaşamaktadır. Tarafımıza iletilen başvurularda, mezun sayısının on binlerle ifade edildiği, buna karşın kamu atamalarının sınırlı kaldığı belirtilmektedir. Üniversitelerde açılan bölümlerin ve kontenjanların artışı ile kamu ve özel sektörün gerçek personel ihtiyacı arasında ne ölçüde uyum bulunduğu araştırılmalıdır. Kamu hastaneleri, şehir hastaneleri, Sağlıklı Hayat Merkezleri, toplum sağlığı hizmetleri, aile sağlığı hizmetleri ve diğer sağlık kuruluşlarında mevcut diyetisyen sayısı, boş kadrolar, hizmet yoğunluğu ve vatandaşların beslenme danışmanlığına erişimi karşılaştırmalı olarak incelenmelidir.

Özellikle Sağlıklı Hayat Merkezlerinde yürütülen beslenme danışmanlığı hizmetlerinin yaygınlaştırılması, obezite, diyabet ve diğer kronik hastalıkların önlenmesinde önem taşımaktadır. Diyetisyenlerin yalnızca hastalık ortaya çıktıktan sonra değil, hastalıkların gelişmesini önlemeye yönelik birinci basamak sağlık hizmetlerinde de etkin görev alması sağlanmalıdır. Koruyucu beslenme hizmetlerinin yaygınlaştırılmasının sağlık harcamalarına, kronik hastalık yüküne ve hastaneye başvuru oranlarına olası etkileri bilimsel ve ekonomik verilerle değerlendirilmelidir.

Diyetisyenlik mesleğinin yasal statüsü ve mesleki örgütlenmesi de araştırılması gereken temel sorunlardan biridir. Türkiye'de diyetisyenlik mesleğine ilişkin kanun ve yönetmelik hükümleri bulunmakla birlikte, mesleğin bütün çalışma alanlarını, mesleki etik ve denetim mekanizmalarını, meslek mensuplarının hak ve sorumluluklarını ve örgütlenme modelini kapsayan bağımsız bir meslek kanunu çıkarılması yönünde talepler bulunmaktadır. Avrupa ülkelerinde mesleki yeterliliklerin tanınması, unvan kullanımı, meslek icrası ve denetim konusunda farklı yasal ve kurumsal modeller uygulanmaktadır. Bu örnekler incelenerek Türkiye'nin ihtiyaçlarına uygun bir Diyetisyenlik Meslek Kanunu, Türk Diyetisyenler Birliği ve meslek odaları yapılanmasının oluşturulmasına ilişkin seçenekler değerlendirilmelidir.

Bir diğer önemli sorun, bilimsel yetkinliği bulunmayan kişilerin beslenme danışmanlığı adı altında faaliyet göstermesi ve sosyal medya üzerinden denetimsiz beslenme programları sunmasıdır. Özellikle beslenme koçu, diyet koçu veya benzeri unvanlarla gerçekleştirilen faaliyetlerin kapsamı, bu hizmetleri sunan kişilerin eğitim ve yetkinlikleri ile mevcut denetim mekanizmalarının yeterliliği incelenmelidir. Bilimsel temeli olmayan beslenme önerileri, kontrolsüz diyet uygulamaları ve yanıltıcı sağlık iddiaları vatandaşların sağlığı açısından risk oluşturabilmektedir. Mesleki unvanların korunması, yetkisiz sağlık hizmeti sunumunun önlenmesi ve dijital ortamdaki beslenme danışmanlığı faaliyetlerinin denetlenmesine yönelik düzenlemeler değerlendirilmelidir.

İnternet satış platformlarında, sosyal medyada ve çeşitli satış noktalarında zayıflama çayı, bitkisel karışım, takviye edici gıda ve benzeri isimlerle pazarlanan ürünler de halk sağlığı açısından ayrıca araştırılmalıdır. Tarım ve Orman Bakanlığı, takviye edici gıdalara zayıflatıcı veya tedavi edici etkileri olduğu iddiasıyla onay verilmediğini açıklamaktadır. Buna rağmen sağlık üzerinde yanıltıcı etkiler vaat eden ürünlerin pazarlanması, içeriklerinin güvenilirliği ve reklamlarının denetlenmesi bakımından ciddi sorunlar bulunmaktadır. Bu ürünlerle ilişkili sağlık şikâyetlerinin, uygunsuz ürün

tespitlerinin, uygulanan yaptırımların ve kurumlar arası denetim mekanizmalarının incelenmesi gerekmektedir. Halk sağlığını koruyacak etkili bir denetim modeli oluşturulmalıdır.

Diyetisyen istihdamının artırılması gereken alanlardan biri de toplu beslenme hizmetleridir. Okullar, öğrenci yurtları, üniversiteler, hastaneler, ceza infaz kurumları, huzurevleri, engelli bakım merkezleri, askerî birlikler, fabrikalar ve belediye aşevlerinde her gün milyonlarca kişiye yemek hizmeti sunulmaktadır. Bu kuruluşlarda hazırlanan menülerin bireylerin yaşına, sağlık durumuna ve beslenme ihtiyaçlarına uygun olması, gıda güvenliğinin sağlanması ve özel beslenme gereksinimlerinin karşılanması büyük önem taşımaktadır. Kurumların hizmet verdiği kişi sayısı ve risk düzeyi dikkate alınarak diyetisyen istihdamına ilişkin asgari personel standartlarının belirlenmesi ve mevcut standartların uygulanmasının denetlenmesi gerekmektedir.

Ceza infaz kurumlarında sağlıklı ve yeterli beslenme hakkı ayrıca ele alınmalıdır. Diyabet, hipertansiyon, çölyak ve diğer kronik hastalıkları bulunan hükümlü ve tutukluların tıbbi beslenme ihtiyaçlarının karşılanması, hazırlanan yemeklerin besin değerlerinin değerlendirilmesi ve kurumların diyetisyen kapasitesinin belirlenmesi önem taşımaktadır. Mevcut mevzuatta ceza infaz kurumlarında diyetisyenlerin menü planlaması ve özel beslenme ihtiyaçlarına ilişkin görevleri tanımlanmış olmakla birlikte, bu hizmetlerin ülke genelinde ne ölçüde sunulduğu araştırılmalıdır. Benzer biçimde çocukların eğitim gördüğü okullarda, öğrencilerin barındığı yurtlarda ve yaşlıların kaldığı bakım kuruluşlarında beslenme hizmetlerinin yeterliliği ve diyetisyen istihdamı birlikte değerlendirilmelidir.

Artan gıda fiyatları ve ekonomik güçlüklerin sağlıklı beslenmeye erişim üzerindeki etkileri de bu araştırmanın önemli bir parçası olmalıdır. Dar gelirli ailelerin, öğrencilerin, emeklilerin, çocukların ve yaşlıların yeterli ve dengeli beslenmeye ulaşabilmesi, sosyal devletin temel sorumlulukları arasında yer almaktadır. Gıda güvencesizliği, sağlıklı beslenmenin maliyeti ve yetersiz beslenmenin toplum sağlığına etkileri incelenmeli; diyetisyenlerin sosyal yardım, okul beslenmesi, toplum sağlığı ve yerel yönetim hizmetlerindeki katkılarından yararlanılmasını sağlayacak modeller geliştirilmelidir.

Kurulacak Meclis Araştırma Komisyonunun; Türkiye'deki beslenme ve diyetetik eğitim programlarını, öğrenci ve mezun sayılarını, kamu ve özel sektördeki diyetisyen istihdamını, boş kadroları, atama kontenjanlarını, illere göre personel dağılımını, hastaneler ve toplu beslenme kuruluşlarındaki personel ihtiyaçlarını, diyetisyenlik mesleğinin yasal statüsünü, meslek kanunu ve oda yapılanması taleplerini, yetkisiz beslenme danışmanlığı faaliyetlerini, zayıflama ürünlerine ilişkin denetimleri ve toplumun sağlıklı beslenme hizmetlerine erişimini bütün yönleriyle incelemesi gerekmektedir.

Komisyon çalışmalarında Sağlık Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Millî Savunma Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu,

üniversiteler, Türkiye Diyetisyenler Derneği, ilgili meslek kuruluşları, hasta dernekleri, tüketici örgütleri ve alanında uzman bilim insanlarının görüşlerine başvurulmalıdır. Kamu kurumlarının personel ihtiyaçları ile meslek mensuplarının eğitim ve istihdam olanaklarını birlikte değerlendiren, bilimsel ölçütlere dayalı ve uzun vadeli bir ulusal beslenme ve diyetisyen istihdam politikası oluşturulmalıdır.

Bu nedenlerle Türkiye'de artan obezite, yetersiz ve dengesiz beslenme ile beslenmeye bağlı kronik hastalıkların toplum sağlığına etkilerinin, diyetisyenlerin istihdam ve çalışma koşullarının, mesleki görev ve yetkilerine ilişkin sorunların, bağımsız meslek kanunu ve meslek örgütlenmesi ihtiyacının, kamu kurumları ile toplu beslenme kuruluşlarındaki diyetisyen eksikliğinin, yetkisiz beslenme danışmanlığı ve denetimsiz zayıflama ürünlerinin oluşturduğu risklerin bütün yönleriyle araştırılması; vatandaşların sağlıklı, güvenilir ve bilimsel beslenme hizmetlerine erişiminin güçlendirilmesi ve diyetisyenlerin eğitimlerine uygun, güvenceli ve liyakate dayalı istihdamını sağlayacak kalıcı politikaların geliştirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasını arz ve teklif ederim. 09.11.2026

..... Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi

Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	İmza
Tücky Aseş	Bolu	
GÜRSEL EROL	Elazığ Mu	
Ali Öztunç	K. Marcı	
Ömer Fethi Gürer	Xlıgde	
Nurtan YONTAR	Tekirdağ	
Rifat T. NALBANTOĞLU	İzmir	
Yecdi GÜNDOĞDU	Kıkkaceli Mu	
İnan Akgün Alp	KARS	
Mustafa Adıgüzel	Ordu	
Deniz Demir	Ankara	
Gökan Kış	Mersin	
Nermin Yıldırım Kara	Hatay	
Hüseyin YILDIZ	Aydın	
Barış BEKTAŞ	Konya Mu	
Samra Dincer	Ankara Mu	
Aysu Bankoğlu	Bartın Mu.	
Hasan Öztürkmen	Gaziantep Mu.	
Kadim Durmuş	Tokat	
Müzeyyen Şevkin	Adana	
Orhan Sarıbal	Bursa	